

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat KURUM** tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96' ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Güldeniz VARLI
VAN Milletvekili

Van gölü Türkiye'nin ve dünyanın en büyük sodalı gölü olma özelliğini taşıyarak göle kıyısı olan kentler için ciddi bir turizm potansiyeli bulunmaktadır. Bu sebeplerden dolayı Van Gölü'nün korunması ve yaşatılması yalnızca Van için değil, bölge illeri ve Türkiye'nin ekolojik geleceği açısından da büyük önem taşımaktadır. Ancak Van Gölü, son zamanlarda yaşanan kirlilik ve kuraklık sebebiyle alarm vermektedir. Önemli bir değere sahip olan göl, Van halkının tabiriyle "Van denizi" hızla artan beşerî kirlilikten, atık sulardan dolayı büyük bir çevre kirliliği yaşamaktadır. Göl, son zamanlarda yaşanan kuraklık ve su çekilmesi sebebiyle büyük bir ekolojik tahribat yaşamaktadır.

Öte yandan, atık suların arıtılmadan göle bırakılması ve kirlilik sonucunda Van Gölü'nde ciddi bir çevre felaketi yaşanmaktadır. Basına da yansıyan bilgilere göre; Van Merkez İleri Biyolojik Atıksu Arıtma Tesisi'nin eksik kapasiteyle inşa edilmesi nedeniyle, göl çevresindeki 8 ilçenin kanalizasyon sularının yaklaşık yüzde 70'i arıtılmadan doğrudan göle akmaktadır. Seçilmiş belediye Eş Başkanları tesisin eksik yapıldığını ifade etmiş ve buna ilişkin girişimlerde bulunmuştur. Ancak kayyımın tekrar gelmesi ile herhangi bir çalışma yapılmamış ve var olan kirlilik olduğu gibi Van Gölü'ne akmaktadır. Son zamanlarda özellikle Erciş kıyılarında yoğun yosunlaşma, göl genelinde ise biyoçeşitlilik kaybı ve kötü koku gibi olumsuz sonuçlara yol açmaktadır.

Göl çevresinde hızla artan taş ocakları, madencilik faaliyetleri ve güneş enerji santrali (GES) projeleri de hem doğal yaşamı hem de çevre sakinlerinin yaşam alanlarını tehdit ederken,

binlerce canlının üreme alanı, oksijen kaynağı ve doğal biyolojik arıtma işlevi gören sazlık alanlar kurutulmakta, dolgu ve imar faaliyetleriyle yok edilmektedir.

Yaşanan bu kirlilikle beraber küresel ısınmanın artan etkisi, azalan yağışlar ve yanlış uygulamalardan dolayı Van gölünde hızla su çekilmesine neden olmaktadır. Etkisini her geçen yıl daha çok gösteren kuraklık, yağışların azalması, artan sıcaklarla birlikte yaşanan buharlaşma ile özellikle Erçek ve Sıhke göllerinde su seviyesi tarihin en düşük düzeyine gerilediği yetkililer tarafından açıklanmaktadır. Ayrıca Göl'de yaşanan su çekilmesi ile Tuşba ilçe sınırında yer alan Çarpanak Adası'na uzanan antik taş yolunun yaklaşık yüzde 80'i açıkça görülür hale geldiği de belirtilmektedir.

Van Gölü'ne atılan evsel atıklar, atık sularının arıtılmaması, canlı yaşamını tehdit ederken Van Gölü'nde yaşayan endemik balık türü İnci kefalinin verimliliğini düşürmektedir. Bu sebeplerden kaynaklı; Van halkı, ekolojistler ve çevre örgütleri, Van Gölü çevresinde faaliyet gösteren taş ocaklarının derhal durdurulmasını, ÇED süreçlerinin şeffaf biçimde yürütülmesini ve özellikle göl çevresindeki yeni projelerin yasaklanmasını talep etmektedir. Gölde yaşayan İnci Kefalinin yaşam alanlarının korunması, gölün kuş göç yolları üzerindeki ekolojik öneminin göz ardı edilmemesi, farklı yollar ve uygulamalarla oluşan kirliliğe acil çözüm bulunması gerektiğini vurgulamaktadırlar.

Bu bağlamda;

1. Bakanlığınız tarafından, son dönemde Van Gölü'nde artan çevre kirliliğine karşı alınan önlemler nelerdir?
2. Van gölünde yaşayan ve endemik balıklardan biri olan İnci kefalinin türünün korunması ve verimliliği için bakanlığınız tarafından hangi çalışmalar yapılmaktadır?
3. Van Gölü'nün kirliliği, su kaynaklarındaki tehditler, kentteki atık yönetimi ve diğer çevre konuları hakkında Bakanlığınız tarafından alınan önlemler nelerdir? Bu önlemlere ilişkin hazırlanan ya da uygulamada olan projeler var mıdır? Varsa bu projeler nelerdir?
4. Van Gölü'ne hâlen arıtılmadan dökülen kanalizasyon suları için Bakanlığınızın acil bir eylem planı bulunmakta mıdır?
5. Van Merkez İleri Biyolojik Atıksu Arıtma Tesisi'nin eksik kalan bölümlerinin tamamlanması için herhangi bir yatırım veya proje planı yapılmakta mıdır? Yapılan bir plan ya da proje yoksa bunun gerekçesi nedir?

6. Van Gölü havzasında hızla artan madencilik, taş ocağı ve GES projeleri ile ilgili çevresel etki değerlendirme (ÇED) süreçlerinde şeffaflık ve denetim sağlanmakta mıdır?
7. Erçek ve Sihke göllerindeki hızla artan su çekilmesi ve kuş ölümlerine ilişkin Bakanlığınız tarafından bir araştırma veya rehabilitasyon çalışması yapıldı mı? Yapılan herhangi bir çalışma var ise sonuçları kamuoyu ile ne zaman paylaşılacaktır? Yapılan herhangi bir çalışma yok ise bunun gerekçesi nedir?
8. Van Gölüne dair bugüne kadar bakanlığınız tarafından hangi somut adımlar atılmıştır? Uygulanan somut adımlar var ise kamuoyuyla paylaşılacak mıdır?
9. Van gölü ve çevresindeki göl, sulak, sazlık alanların yeniden kazanılması için bu alanların çevresinin imara kapatılması yönünde herhangi bir projeniz var mıdır?
10. Farklı sebeplerden dolayı Van gölünde yaşanan su çekilmesine ilişkin bakanlığınız tarafından atılan adımlar nelerdir?
11. Van, Erçek ve Sihke göl sularının istenen seviyeye gelmesi için Bakanlığınız hangi çalışmaları yapmaktadır?